

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quęstio 1. An lex caritatis seruari possit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

no esse, quod negabatur, id est, resurrectionem mortuorum apud Deum viuorum, talem quoz, eam confirmabat esse, qualis negabatur. Viri, scilicet, substantie humana. Neg. enim si nuptur...

Et i. ad vxorem. c. Transfertur dicit in angelicam sanctitatem & qualitatem. Quod e. 62. contra Valentinianos exponit. Non dixit: erunt angeli, ne homines negaret, sed tamquam angeli, vt homines conseruaret. Errat tamen, dum angeli corpora tribuit.

§. 4. Deus etiam mortuorum dicitur Rom. 14. 9. non igitur conuenit Magistro & discipulo. Quoniam licet etiam mortuorum, ille verò tantum viuorum Deum esse pronuntiat. Respondeo. Nò esse Deum mortuorum, quales mortui cèlebantur à Saduceis: Corpore nimirum & anima. Spiritum enim, & angelos, & animas negabant, omnia interire cum morte arbitrati. At Paulus vocat Deum mortuorum, hoc est, vita terrena defunctorum, secundum optimam sui partem viuificantium. Chyfolk. πῶς ἂν (pag. 615). ὁ πῶν ἀλλὰ χῆ, ἵνα ἡ νεψὶς ὅστις κτελεῖται: ἀλλ' οὐκ ἐστὶν ἐν αὐτοῖς ὁ τοῦ ἐνείη. ἵνα ἡ ἰσχυρία ἐπιπέδω ἐπιπέδω, τὴν ἡ ἀνθρώπων ἰσχυρία μελλόντων. Quomodo igitur alibi dicit: vt & mortuis & viuus dominetur? Sed non est hoc illi contrarium: Hic enim loquitur de illis qui victuri erant. De resurrectione vide Iustini apologiam ad Iustinianum. Aug. de citit. l. 13. c. 20. & l. 10. c. 29. Epiphanius contra Appellianos.

§. 5. Cyprianus Epist. 27. de lapsis, ad mortuos spiritaliter accommodat. Abiit enim, nec domini misericordia, & potestas eius inuicta patitur, vt Ecclesia esse dicatur lapsorum numerus, cum scriptum sit: Deus non est mortuorum, sed viuorum.

§. 6. Occurrunt illi, qui resurrectionem mortuorum inficiantur, contra Dei sapientiam arguti, & aiunt. Deus Abraham dicitur, non iam viuens, sed eius qui olim Abrahamum defendit, & ab eo cultus est.

Respondeo. Inter viuos manere fœdera, itaq; si Abraham non est, nec Deus est illius Deus. Iustin. apologia 1. pro Christianis. sunt igitur illi, quorum Deus sc Deum nominare dignatur.

Athanas. de communi essentia patris & filii, pro Christi diuinitate hunc locum vrget. Volens autem Saluator ostendere, quod non solum spiritus vocat, Christum Dominum, sed quod ipse Christus Dominus ac Deus sit, interrogatus hæc verba: præceptor quod est primum mandatum? dicit ei: diliges dominum Deum tuum, & scriptum est: Dominus Deus vnus est: secundum autem mandatum. Diliges proximum tuum sicut teipsum. Tum responsum dedit Iudeus. Rectè locutus es magister: Deum vnum esse. Hoc autem dixit vt Deitatem filij inficiaretur. Seruator autem volens dominatum suum, cum dominatu patris coniungere, percunctatur ex eo, de Christo quid sentiret, & cuius cum filium esse diceret, ita vertit interpret. In Græco est τὴν κτελεῖται ἀπὸ συνείδησιν ἡ ἀνάγκη. Videtur tamen latina lectio esse melior.

Idem Athanasius de assumptione hominis diuinam carnem esse Davidis filium, secundum diuinitatem filium Dei in virtute, & Davidis dominum.

§. 7. Epicuri sententiam esse, quam Saducei propugnabant, constat. Tert. de resur. carnis c. 1. p. 677. Nihil esse post mortem Epicuri schola est, ait & Seneca omnia post mortem finire, etiam ipsam. Deinde vero addit: si vero & apud aliquos scilicet est, Epicureis magis affinis, quam prophetis, scimus quid audiant à Christo Saducei. Alios deinde nominat Saduceos partiaros sententia illorum.

Hic partiaros vocat sententia Saduceorum, alios Saduceos, Marcionitas & Apellitas, vt l. 3. aduers. Marcion. Cum partiaris erroris cui Iudeis. Adiungendi illis Basilides, Valentinus, Saturninus, Ophitæ, Carpocrates, Marcus Colarbalus, Cerdo.

Dimidiam eos resurrectionem agnoscere dicit: solius animæ, aspernatos carnem, sicut & dominum carnis. Ideo etiam Christi carnem negauerunt, & eos vocat alterius diuinitatis hereticos, quia præter Deum creatorem fingebant alium Deum, patrem Christi.

Vide præscript. aduers. heret. c. 46. Hæc ergo hæreticis, Herodianis, & deterrimis philosophorum communia fuerunt.

VERSUS 35. 36. 37.

Et interrogauit eum vnus ex eis legis doctor, tentans eum: Magister, quod est mandatum magnum in lege? Aut illi Iesus: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & in tota anima tua, & in tota mēte tua.

QVÆSTIO I.

An lex caritati seruari possit?

§. 1. Saduceos semper æmulos, & inimicos, cum Spudore discessisse gaudebant Pharisei, & sibi insigne argumentum contra acres disputatores supeditatur. Quomodo ex toto corde Deum diligere, & qui caritatis sint gradus, docet Bellarm. lib. 1. c. 6. de amissione gratiæ, & statu peccati. Pelagiani docebat, posse perfectè hanc caritatem seruari. Catholici distinguunt: Triplex est perfectio. Prima, Deum semper actu diligentium, vt beatorum: hæc excludit omne peccatum. Secunda, Dei causa omnia deserentiū, seq; illi deuouentium: hæc est consilij, non præcepti perfectio. Tertia, omnia deserere paratorum potius, quam Deum offendere, hæc præcepti est. Nec secunda, nec tertia excludit omne peccatum, sed tantum crimen, quod caritati ita aduersatur, vt cum ea nequeat cõsistere. Quotidiani autem sanctorum defectus amicitiam, quæ homini cum Deo est, non abrumpit.

Pareus dum cæcus contra Bellarm. fertur. valde magnam Caluinismo plagam imponit. Assumptio in obiectione Pelagij hæc est: Sancti debet & possunt esse perfecti in hac vita. Probat: id enim præcipit Deus. Quod verò præcipit Deus, id debent sancti præstare, & quia non frustra præcipit, possunt. Responso Parei. Intelligentiam assumptione de perfectione secundum quid. Deinde ait: præcipitur quidè perfectio absoluta, ad quam velut ad scopum indices contēdamus, sed non sequitur, quia præcipitur, quod in hac fragilitate obtineamus. Argumentum hinc solidum in Caluinistas ducitur. Cū sancti in hac vita debere & posse perfecti esse dicuntur, intelligitur perfectio secundum quid, eaq; præcipitur, non prima illa, quæ est angelorum, & beatorum, solum. n. præcipitur, vt ad illam contēdamus, non vt hic possideamus. Nisi dicat etiam multos ea causa damnari, quia nō sint perfecti sicut angeli, & beati. Non igitur proprie præcipitur, ne sit villa concupiscentia, ne vllus delicti motus innitis obrepat, ne vnquam mens ab actuali Dei dilectione deflectat, sed illa vt scopus ostenduntur. Non ergo illæ sunt ἀνομιαι, quæ non contra τὸν νόμον, aliud. n. non exigit νόμος, quæ perfectione secundum quid. Aut igitur Pelagij argumentum non soluit, aut soluendo suam hæresin destruit.

Neq; verò illud parum momenti habet, quod adiungit de perfectione graduum & partium. Maior est, inquit, vera de perfectione graduum, minor de perfectione partium. Itaq; hæc vera est. Sancti debent, & possunt esse perfecti perfectione partium, non perfectione graduum. quid verò est perfectio partium? quid perfectio graduum? Catechismus eius q. 117. perfectio graduum est perfectus obedientiæ gradus quæ lex requirit. Perfectio partium est initium obedientiæ, & opponitur hypocriti.

Gradus caritatis

Perfectio graduum & partium.

Handwritten marginal notes in red ink, including the word 'angelica' and other illegible characters.

Quid igitur sanctis in hac vita præcipitur? perfectio partium, hoc est, fuga hypocriteos, & inchoatio obedientie. Quid non præcipitur? perfectio obedientie gradus, quem lex requirit. Hæc sanè cum illis confiteri non possunt, quæ de minimis peccatis æternum damnandis naturâ malis iactare consueverunt.

§. 2. Lutherus, Melanchthon impossibile aiunt mandati huius observationem, eosq; cuncti pene sequuntur. Sed ratio repugnat & scriptura. Summa enim tyrannis est, imperare, quod scias fieri non posse. Augustinus de naturâ & gratiâ cap. 43. Non igitur Deus impossibilia iubet, sed iubendo admonet, & facere, quod possis, & petere, quod non possis. Et de tempore Ierem. 62. & de

Caritas ser naturâ & gratiâ c. 63. Tyrannis enim est, que fieri non potuari potest. sunt, imperare, & penas exigere.

Iustinus diaiog. contra Tryphonem ostendit naturæ conuenientem esse illam Dei legem. Nam ait gentes etiam non ignorate iniuste se agere, cum in hanc legem committunt, exceptis illis, qui τὰς ἐθνικὰς ἐπινοίας ἀπολέσαντες, καὶ τὸν ἰσθμὸν ἢ ἀπὸ τῆς ἐπινοίας ἔχοντες, ἰδὼν δ' ἐστὶν ὅτι τὸς μὴ τὰ ἀνὰ παθεὶν βολομένους, ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ τὸς ἀλλοῦς ἀγῆσθαι. ἢ ἐν σὺνείδησιν ἐχθρῶς ταῦτα δεῖδει. Corus ἀλλοίους ἀπὸς ἐργάζονται. Naturales notiones perdidit, potius vero exstinxerunt, vel detentas habent. Videre enim est, & eos qui ea pati nolunt, quæ aliis ipsi faciunt, & conscientis hostilibus probro se obiciunt, quæ ab aliis committuntur. Quapropter, addit: pulchre videtur mihi dictum à Domino, & Salvatore nostro Iesu Christo: duobus præceptis impleri omnem iustitiam, & omnem religionem. Sunt autem ista: Diliges Deum tuum, &c.

Opera verû Christianû faciunt.

Quia calumniatoribus ille eadem animositate obicit, quod olim Christus, & amorem Dei possibilem astruit. & apol. 2. requirit vitam professioni consentaneam. οὐδ' αὖ μὴ ἐνείκωνται βίοντες ὅς ἐδίδαξε, ἡνωετὶ θεῷ καὶ μὴ ὄντες χριστιανοί, καὶ λέγουσθα ἡλῶσθη τὰ θεῶς δίδαγματα. Qui vero deprehenduntur non ita vivere, vt docuit, cognoscuntur non esse Christiani, est lingua Christi doctrinam profiteantur.

Deinde demonstrat Deum operibus, & caritate colendum, quia bonus sit. Addit Nazianzenus oportere esse caritatem proximi comitem. Sicut enim nec corpus sine animâ, nec hæc sine corpore est homo: ita nec dilectio Dei sine caritate proximi, vera caritas esse potest. Ex quo ostendit etiam Iustinus, non probari sibi eos, qui Christiani sunt μετὰ τὸ λέγειν, ἀλλ' ἐν τῷ πράττειν, solâ professione sine operibus.

§. 3. Caluinus libro 1. institutionum c. 3. § 83. etiam hanc doctrinæ partem corrumpit. Cum enim dixerit dicat Apostolum totam sanctorum perfectionem in caritate ponere, Eâ totam legem comprehendit Rom. 13. Eph. 1. Galat. 3. Certum tamen, ait, in lege & Prophetis primum locum tenere fidem. At quid ad Paulum respondebimus dicentem: maior autem horum est caritas. Quid Christo respondebimus: qui ex caritate legē & prophetas pendere pronuntiat? Non est in lege aut prophetis quicquam maius eo ex quo dependent. Fides necessariò præcedit, at non est præstantior illo, quo illa, & omnia comprehenduntur.

Tertullianus l. 5. c. 14. contra Marcionem, rectè & solidè probat, legis auctorem esse Deum; qui est Evangelij. Merito itaque totam creatoris disciplinam principali eius præcepto conclusit: Diliges proximum tuum tanquam te. Hoc legis supplementum si ex ipsa lege est, quis sit Deus legis iam ignoro. metuo ne Deus Marcionis.

Vide etiam Epiphani. contra Marcionem confut. §. vbi similitudine vitru. Diligi Deum ex corde toto in martyrio docet idem Tertullia. Proprie (p. 994.) enim martyribus iam nihil reputari potest: quibus in laudato

ipsa vita deponitur. Sic dilectio operit multitudinem delictorum, quæ Deum scilicet diligens ex totis viribus suis, quibus in martyrio decerit, ex totâ animâ suâ quam pro Deo ponit, hominem martyrem excudit.

§. 4. Amorem sui mandare vnicuiq; nihil necesse erat. Nimirum enim fere, quilibet se deamat. Eo tamen nos amore diligere iubemur, vt salutem nobis æternam non optemus modò, sed ea etiam adhibeamus, quibus eam assequamur. Caluinus sophistas reprehendit, qui priores partes τὴν χάριτα concedunt, vt amor nostri sit regula amoris ergo proximum. Rationem reddit. Quia quem naturaliter effectum trahimus ad nos ipsos, eum ad alios transferit.

Respondeo. Errate sophistam illum, sed tadem, Non enim illum affectum, quo nos ipsi diligimus, ad alios transferre, sed eâ sinceritate, affectu, alacritate, solitudine nos ferri ad benefaciendum proximo vult, quo erga nos ipsos sumus. Hæc igitur regula ponitur. Quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris. Et quæcumq; vultis, vt faciant vobis homines, vos facite & illis, à vobis vera charitas incipit, in proximum definit. Amor nostri, regula est amoris in proximis. Quin vero amorem nostri, normam amandi proximi facimus, non de vitiosa charitate intelligi, sed de caritate quâ suâ quisq; incolumitatem ex recitatione, & gratia diligit, accipi volumus. Est etiam amor sui quidam naturalis, nullo modo vitiosus, de quo Seneca Epistola 6. Quid me hodie apud Hecatonem delectaueris, dicam. Quæris, inquit, quid profecerim? amicus mihi esse capi. Multam profecit, nunquam erit solus. Qui sibi amicus est, seculo hunc omnibus amicis esse, optime sanè.

Nec sibi, sed toti gentium se crederemundo.

VERSUS

In his duobus mandatis vniuersa lex pendet & propheta.

QUESTIO I.

Quomodo ex caritate pendet vniuersa lex & propheta?

§. 1. Causam reddit, cur hoc præceptum sit maximum, quod ab eo vt primario cætera dependeant, quod id prophetæ præcipue propositum habuerint. Omnia enim ad illud diriguntur. Qui enim diligit proximum legem impleuit. Rom. 13. & omnis lex in vno sermone impletur. Galat. 3. Augustinus lib. 1. qq. Euangelic. quæst. 33. exponit, quomodo ex illa lege omnia dependeant: quo modo in omnibus lex ista seruetur legibus, & in omnium mandatorum transgressione lex charitatis violetur. Quæ principium est finisq; mandatorum.

Summa igitur huius præcepti est dignitas, sine quo cætera ingrata sunt creatori, ideoq; frustra, hoc præceptum, si obseruetur saluti sufficit. Sola enim caritas est, quæ inter filios Dei, & filios Diaboli discrimen facit.

§. 2. Non consequitur hinc, nullum esse peccatum veniale, vt Caluinus in Antidoto Concil. Tridentini sess. 6. c. 12. Quæro, inquit, an vllum sit omnino quamlibet leue peccatum, quod non legis obsequantia repugnet? quæ enim vitiosa cogitatio obrepet in hominis animum, si totius Dei amore occupetur. Non autem satis sit legi, nisi cum diligiter Deus toto corde.

Respondet Bellarminus lib. 1. cap. 12. de amissione gratiæ, & statu peccati. Respondeo, inquit, Dilictio Dei ex toto corde duobus modis intelligi potest: vno modo, vt